

Notat

Udlændinge- og Integrationsministeriet

KOMMENTERET HØRINGSOVERSIGT

Vedrørende

Forslag til lov om ændring af udlændingeloven (Mulighed for at pålægge en udlænding, der skal udrejse af landet, at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme)

1. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 27. oktober 2020 til den 3. november 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Advokatsamfundet, Amnesty International, Asylret, Bedsteforældre for Asyl, Centralorganisationernes Fællesudvalg CFU, Danes Worldwide, Danmarks Biblioteksforening, Danmarks Rederiforening, Danmarks Rejsebureauforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Flygtningehjælp, DFUNK - Dansk Flygtningehjælps Ungdom, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Danske Regioner, Datatilsynet, Den Almindelige Danske Lægeforening, Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder, Den Katolske Kirke i Danmark, DIGNITY – Dansk Institut mod Tortur, Dansk Sygeplejeråd, Dokumentations- og Rådgivningscenteret om Racediskrimination, Dommerfuldmægtigforeningen, Finansrådet, Flygtningenævnet, FOA, Folkehøjskolernes forening i Danmark, Foreningen af Udlændingeretsadvokater, Fredsfonden, Færøernes Landsstyre, HK/Danmark, Indvandrermedicinsk Klinik, Odense Universitetshospital, Indvandreradgivningen, Institut for Menneskerettigheder, International Organization for Migration (IOM), Kirkernes Integrationstjeneste, Kommunernes Landsforening (KL), Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed (Kvindefrihedsligaen), Landsforeningen Adoption og Samfund, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsorganisation af kvindekrisecentre (LOKK), Mellemfolkeligt Samvirke, Naalakkersuisut (Grønlands Selvstyre), Politiforbundet i Danmark, PRO-Vest, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Red Barnet, Refugees Welcome, Retspolitisk Forening, Rigspolitiet, Røde Kors, Rådet for Etniske Minoriteter, SOS mod Racisme, Udlændingenævnet, UNHCR Regional Representation for Northern Europe, United Nations Children's Fund (UNICEF), United Nations High Commissioner for Refugees, Work-live-stay southern Denmark, World Health Organization (WHO), Ægteskab Uden Grænser, Ældresagen, Aarhus Erhverv / International Community og 3F.

15. december 2020

Udlændinge- og Integrationsministeriet

Udsendelse
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Tel. 6198 4000
Mail uim@uim.dk
Web www.uim.dk

CVR-nr. 36977191

Sagsbehandler
Katrine Maimann

Tel. 61 98 35 79
Mail kam@uim.dk

Sags nr. 2020 - 17141
Akt-id 1443183

Udlændinge- og Integrationsministeriet har inden for høringsfristen modtaget hørings svar med bemærkninger til lovforslaget fra:

Datatilsynet, Institut for Menneskerettigheder, Lægeforeningen, Præsidenten for Østre Landsret, Retspolitisk Forening, Røde Kors og SOS Racisme.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har efter høringsfristens udløb modtaget hørings svar med bemærkninger fra Advokatsamfundet og Dansk Flygtningehjælp. Ministeriet har besluttet at medtage begge hørings svar i den kommenterede hørings oversigt, uanset at hørings svarene er modtaget efter fristens udløb.

Følgende har afgivet hørings svar, men har ikke haft bemærkninger til lovforslaget:

Centralorganisationernes Fællesudvalg CFU, Dansk Arbejdsgiverforening, Flygtninge nævnet, Kommunernes Landsforening (KL), Politiforbundet, Rådet for Etniske Minoriteter, Udlændingenævnet og Ældresagen.

Præsidenten for Vestre Landsret har ikke ønsket at udtale sig om lovforslaget.

De modtagne hørings svar vedlægges.

Nedenfor i afsnit 2 gennemgås de indkomne hørings svar så vidt muligt opdelt efter emne. Under hvert emneområde angives de enkelte myndigheders og organisationers hovedsynspunkter samt Udlændinge- og Integrationsministeriets kommentarer hertil. Udlændinge- og Integrationsministeriets kommentarer til hørings svarene er anført i kursiv.

Bemærkninger af generel politisk karakter og bemærkninger, der ikke vedrører lovforslaget, indgår ikke i hørings oversigten. Udlændinge- og Integrationsministeriet kan for en fuldstændig gennemgang af samtlige synspunkter henvise til hørings svarene, som er vedlagt.

2. Indkomne hørings svar

2.1. Høringsperioden

Advokatsamfundet bemærker, at der ikke ses at være hensyn gældende, der kan begrunde en høringsperiode af så betydelig reduceret længde, som det fremgår af høringsbrevet.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Advokatsamfundet og skal i den anledning bemærke, at der efter ministeriets opfattelse er behov for, at loven træder i kraft så hurtigt som muligt, da den bl.a. har til formål at forhindre, at udlændinge, der skal udrejse af landet, modsætter sig en undersøgelse for covid-19 og dermed i praksis umuliggør udrejsen af Danmark.

2.2. Om lovforslagets nødvendighed

Dansk Flygtningehjælp anfører bl.a., at Dansk Flygtningehjælp har kontakt med mange asylansøgere og afviste asylansøgere, herunder både dem, der samarbejder om udsendelsen og dem, der ikke samarbejder. Dansk Flygtningehjælp har i den forbindelse ikke været i kontakt med eller hørt om afviste asylansøgere eller andre i udsendelsesposition, som har modsat sig undersøgelse for covid-19, og dermed umuliggjort en udrejse fra Danmark.

Dansk Flygtningehjælp anfører videre bl.a., at Dansk Flygtningehjælp flere gange har været i kontakt med personer i udsendelsesposition, der gerne ville udrejse, men hvor dette har været vanskeliggjort af, at det ikke umiddelbart har været muligt at lave aftaler med de danske myndigheder om f.eks. betaling af krævede covid-19 test ved ankomst til hjemlandet eller betaling af udgifter i forbindelse med påkrævet karantæneophold efter hjemkomst til hjemlandet.

Dansk Flygtningehjælp finder det således paradoksalt, at man på nuværende tidspunkt har fundet det nødvendigt at lovgive om pålæg af undersøgelse for covid-19 og mulig magtanvendelse i den forbindelse og opfordrer i den forbindelse til, at ressourcerne bruges på at løse de situationer, hvor udlændinge mangler danske myndigheders hjælp til at udrejse.

Udlændinge- og Integrationsministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Dansk Flygtningehjælp. Ministeriet kan i den forbindelse bemærke, at Hjemrejsestyrelsen til brug for besvarelsen af spørgsmål nr. 145 (UUI alm. del) har oplyst, at der har været flere sager, hvor udsendelsesbestræbelserne har måttet berostilles som følge af, at udlændingen har tilkendegivet, at vedkommende ikke vil medvirke til at lade sig teste for covid-19. Udsendelsesbestræbelserne har endvidere været berostillet i flere sager, hvor en udlænding kun har kunnet tvangsudsendes, hvis der foreligger en negativ test for covid-19, og hvor udlændingen generelt har nægtet at medvirke til udsendelsen. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 145 til UUI (alm. del) af 18. november 2020.

For så vidt angår det anførte om, at flere udlændinge har manglet hjælp til at udrejse, bemærker ministeriet, at Hjemrejsestyrelsen har oplyst, at man i alle sager har arbejdet på at finde konkrete løsninger på udfordringerne og i flere tilfælde har udleveret et kontantbeløb (såkaldte "rejsepenge"), som bl.a. havde til formål at dække udgifter forbundet med covid-19 test i hjemlandet, ligesom der i enkelte tilfælde er afholdt udgifter forbundet med karantæneophold i hjemlandet.

2.3. Om domstolsprøvelse

Østre Landsret bemærker, at spørgsmålet om domstolsprøvelse af et pålæg om undersøgelse ikke ses omtalt i lovforslaget. Landsretten henviser i den forbindelse til epidemilovens § 20.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Østre Landsret.

Det fremgår af § 20 i lov om foranstaltninger mod smitsomme og andre overførbare sygdomme (epidemiloven), at ved pålæg i medfør af bl.a. § 5, som har karakter af frihedsberøvelse, giver sundheds- og ældreministeren den pågældende vejledning om adgang til domstolsprøvelse efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a. Retsplejelovens kapitel 43 a vedrører prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse.

Det følger af grundlovens § 71, stk. 2, at frihedsberøvelse kun kan finde sted med hjemmel i loven. Det følger desuden af § 71, stk. 6, at lovligheden af en frihedsberøvelse uden for strafferetsplejen, der ikke er besluttet af en dømmende myndighed, og som ikke har hjemmel i lovgivningen om udlændinge, på begæring af den frihedsberøvede eller den, der handler på hans vegne, skal forelægges de almindelige domstole eller anden dømmende myndighed. Nærmere regler herom fastsættes ved lov.

Ministeriet bemærker i den forbindelse, at det ikke er muligt at foretage en entydig bestemmelse af, hvornår der foreligger en frihedsberøvelse omfattet af grundlovens § 71. Kerneområdet for frihedsberøvelse er fysisk indespærring, men frihedsberøvelse kan også foreligge uden fysisk indespærring. Der foreligger således også en frihedsberøvelse, hvis den pågældende ikke uden tilladelse må forlade pågældende lokalitet, således at rømning kan medføre eftersøgning med henblik på tilbagebringelse eller pålæg af en sanktion, jf. Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med Kommentarer (2015) side 422-423. Det anføres samme sted, at det kan diskuteres, bl.a. hvor stort et område lokaliteten kan udgøre, uden at indgrebet mister sin karakter af frihedsberøvelse, og hvor længe en foranstaltning skal vare for at udgøre en frihedsberøvelse i grundlovens forstand. Det må på den baggrund antages, at spørgsmålet i en række tilfælde vil bero på en konkret vurdering.

Det er Udlændinge- og Integrationsministeriet vurdering, at en sundhedsfaglig undersøgelse som den i lovforslaget foreslåede, som foregår ved podning og eventuelt under kortvarig fastholdelse eller lignende magtanvendelse, ikke er et indgreb, der har karakter af frihedsberøvelse.

Ministeriet har herved lagt vægt på, at undersøgelsen er kortvarig og ikke forudsætter sygehusindlæggelse eller anden længerevarende tilbageholdelse.

Ministeriet har endvidere lagt vægt på, at den sundhedsfaglige undersøgelse foretages, hvor udlændingen er indkvarteret eller eventuelt er frihedsberøvet efter udlændingelovens regler. Udlændingen vil således ikke skulle transporteres til et prøvetagningssted, f.eks. et hospital, hvor det efter omstændighederne ville være nødvendigt at tilbageholde udlændingen i længere tid under transporten samt ved eventuelt ophold på et prøvetagningssted.

Ministeriet bemærker desuden, at formålet med undersøgelsen ikke er at frihedsberøve udlændingen, uanset at den pågældende udlænding i forbindelse med un-

dersøgelsen eventuelt fastholdes eller tilbageholdes kortvarigt i et lokale på indkvarteringsstedet.

Det er på den baggrund ministeriets vurdering, at den foreslåede ordning ikke er et indgreb, der har karakter af frihedsberøvelse, og vil dermed ikke være omfattet af den særlige domstolsprøvelse efter retsplejelovens kapitel 43 a.

2.4. Om revisionsklausul/solnedgangsklausul

Advokatsamfundet finder, at der i lovforslaget bør indsættes en revisionsklausul, således at det sikres, at bestemmelsen om nødvendigt undergives en obligatorisk revision.

Røde Kors opfordrer til, at der indlægges en solnedgangsklausul i lovændringen, som skal sikre, at ændringen kun kan gøre sig gældende i henhold til den nuværende covid-19-epidemi, og at der ved eventuel fremtidig global epidemi skal tages stilling til spørgsmålet igen.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Advokatsamfundet og Røde Kors. Ministeriet har ikke fundet anledning til at justere lovforslaget. Ministeriet kan henvise til lovforslagets punkt 2.1.3., hvoraf det fremgår, at det efter ministeriets opfattelse er nødvendigt, at myndighederne sikres de fornødne handlemuligheder i forbindelse med den aktuelle globale covid-19-epidemi, men også ved fremtidige udbrud af nye ukendte sygdomme og epidemier.

2.5. Om pålæg af undersøgelse når udsendelse ikke er nært forestående

Institut for Menneskerettigheder anfører, at det er uklart for instituttet i hvilke situationer, det vil være nødvendigt at pålægge en udlænding at lade sig undersøge på et tidspunkt, hvor alle øvrige forudsætninger for udrejsen ikke er opfyldt.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler derfor, at ministeriet i bemærkningerne til lovudkastet opstiller eksempler for, hvornår en udlænding kan pålægges at lade sig undersøge for en sygdom omfattet af epidemiloven i situationer, hvor udrejsen ikke er nært forestående.

Ministeriet har imødekommet Institut for Menneskerettigheders anbefaling. Det fremgår således nu udtrykkeligt af bemærkningerne til lovforslaget, at det f.eks. kan være nødvendigt at pålægge en undersøgelse tidligere i udsendelsessagsbehandlingen i tilfælde, hvor en udlænding skal fremstilles for hjemlandets eller et andet lands repræsentation med henblik på tilvejebringelse af rejselegitimation eller visum.

Institut for Menneskerettigheder bemærker, at pålæg om at lade sig undersøge på et tidspunkt, hvor udrejsen ikke er nært forestående, kan medføre, at udlændingen vil være nødsaget til at lade sig undersøge for sygdommen på ny, når udrejsen er nært forestående, og at det ikke fremgår, hvilken betydning det har for

Hjemrejsestyrelsens vurdering, hvis pågældende på et tidligere tidspunkt en eller flere gange allerede er blevet pålagt en sådan undersøgelse.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at der i bemærkningerne til lovudkastet redegøres nærmere for, hvad det betyder for Hjemrejsestyrelsens vurdering af et pålæg om at lade sig undersøge, hvis samme udlænding tidligere er blevet pålagt at lade sig undersøge.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Institut for Menneskerettigheder. Ministeriet bemærker, at der på baggrund af de indkomne høringssvar er foretaget en justering, således at det nu udtrykkeligt fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at Hjemrejsestyrelsen i hvert enkelt tilfælde skal foretage en proportionalitetsafvejning. Ministeriet har i den forbindelse ikke fundet anledning til at oplyste en udtømmende opremsning af hensyn, der kan indgå i den vurdering. Ministeriet kan endvidere bemærke, at udlændingen forud for et eventuelt pålæg om undersøgelse altid skal have mulighed for frivilligt at lade sig undersøge for sygdommen.

2.6. Om Hjemrejsestyrelsens vurdering af, om en udlænding skal pålægges at lade sig undersøge

Dansk Flygtningehjælp bemærker, at vurderingen af udlændingens eventuelle sårbarhed synes at forudsætte sundhedsfaglig indsigt, som ligger uden for Hjemrejsestyrelsens kompetencer, og foreslår derfor, at der indføres et system, hvor sundhedsfagligt personale konsulteres, inden en udlænding pålægges en undersøgelse.

Institut for Menneskerettigheder anfører, at det ikke fremgår af lovudkastet, på hvilket grundlag Hjemrejsestyrelsen skal foretage en vurdering af, om en udlænding er særligt sårbar.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Dansk Flygtningehjælp og Institut for Menneskerettigheder. Ministeriet har på baggrund af Institut for Menneskerettigheders bemærkning justeret lovforslaget, således at det nu udtrykkeligt fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at Hjemrejsestyrelsens vurdering skal foretages på baggrund af oplysninger, som Hjemrejsestyrelsen er i besiddelse af, f.eks. i form af sagsakter fra en eventuel asylsagsbehandling, fra andre sager om opholdstilladelse og fra Hjemrejsestyrelsens egen sagsbehandling, notater fra samtaler med udlændingen og anden relevant dokumentation, der er tilgængeligt Hjemrejsestyrelsen.

Hjemrejsestyrelsen vil således på et oplyst grundlag kunne træffe beslutning om, hvorvidt en udlænding skal pålægges undersøgelse for en sygdom omfattet af epidemiloven.

Advokatsamfundet bemærker, at lovforslaget ikke indeholder nærmere præciseringer af, hvilke momenter, ud over traumer og alder, der af Hjemrejsestyrelsen

skal inddrages i vurderingen af, om en udlænding skal pålægges at lade sig undersøge. Advokatsamfundet finder, at retssikkerhedsmæssige hensyn generelt taler for, at det i lovbemærkningerne nærmere konkretiseres og eksemplificeres, hvornår hensyn taler imod, at udlændingen kan pålægges at lade sig undersøge, i det der i modsat fald kan være en risiko for, at der ikke konkret tilstrækkeligt inddrages de individuelle hensyn hos udlændingen, der taler imod undersøgelse.

Institut for Menneskerettigheder bemærker bl.a., at det er uklart for instituttet, hvad der forstås ved 'særligt sårbare personer', og hvad der menes med 'traumer'. Instituttet anbefaler, at det præciseres, hvad der forstås ved 'særligt sårbare personer', herunder at der gives eksempler på, hvornår f.eks. en udlændings traume har en betydning for, at pågældende ikke vil kunne pålægges at lade sig undersøge for en sygdom.

Røde Kors anfører, at det bør sikres, at der foregår en grundig individuel vurdering i forhold til, om den pågældende udlænding er i en særlig sårbar situation og derfor bør undtages for testning, hvilket for eksempel kan gælde psykisk syge, stærkt traumatiserede, uledsagede mindreårige og gravide.

SOS Racisme bemærker, at en stor del af udviste udlændinge er særligt sårbare og ikke har behov for flere traumer. SOS Racisme finder ikke, at der i lovforslaget er tilstrækkelige garantier for, at sådanne udlændinge ikke bliver testet.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Advokatsamfundet, Institut for Menneskerettigheder, Røde Kors og SOS Racisme. Ministeriet har ikke fundet anledning til at justere lovforslaget. Ministeriet kan oplyse, at en del af Hjemrejsestyrelsens ansvarsområde er udsendelse af særligt sårbare udlændinge. Hjemrejsestyrelsen varetager således opgaver forbundet med udlændinge, der har særlige behov og eventuelt brug for særlig støtte ved tilbagevenden til hjemlandet eller et tidligere opholdsland.

For så vidt angår betydningen af et traume ved vurdering af, om udlændingen skal pålægges undersøgelse, bemærker ministeriet, at der i hvert enkelt tilfælde skal foretages en proportionalitetsafvejning, og at det i den forbindelse skal vurderes, om der er forhold, der taler afgørende imod at pålægge undersøgelsen. Hvis udlændingen er særligt sårbar på grund af traumer, kan det efter omstændighederne føre til, at der ikke skal gives pålæg om undersøgelse, fordi det i så fald vil være forbundet med så store følgevirkninger, at indgrebet ikke vil være proportionalt.

Ministeriet har i øvrigt ikke fundet anledning til nærmere at definere, hvad der forstås ved begrebet 'traume'. Det bemærkes i den forbindelse, at det er individuelt, hvordan og hvorfor et traume opstår, ligesom det er individuelt, hvordan traumet giver sig til udtryk.

2.7. Om den menneskeretlige vurdering af ordningen

Røde Kors anfører, at det er et grundlæggende princip, at indgreb i den personlige frihed skal være proportionalt i forhold til, hvad man ønsker at opnå, og at det i tilfælde af det aktuelle spørgsmål om smitte med covid-19 bør vurderes, om en kortere udsættelse af udrejsen kan åbne mulighed for, at udsendelse kan ske uden tvangsmæssig test.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at det præciseres i bemærkningerne til lovudkastet, at Hjemrejsestyrelsen ved vurderingen af, om en udlænding skal pålægges at lade sig undersøge for en sygdom skal foretage en proportionalitetsafvejning.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Røde Kors og Institut for Menneskerettigheder. Ministeriet bemærker, at det er vurderingen, at lovforslaget kan gennemføres inden for rammerne af Danmarks internationale forpligtelser, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Dette indebærer bl.a., at indgrebet skal opfylde kravet om proportionalitet.

Det bemærkes endvidere, at ministeriet har justeret lovforslaget, således at det nu fremgår udtrykkeligt af bemærkningerne til lovforslaget, at Hjemrejsestyrelsen i forbindelse med beslutningen om at pålægge en udlænding undersøgelse for en sygdom i hvert enkelt tilfælde skal foretage en proportionalitetsafvejning.

Retspolitisk Forening er af den opfattelse, at det foreslåede pålæg om tvangsmæssig lægeundersøgelse over for udlændinge, der skal udrejse af landet, vil være diskriminerende og stride imod fundamentale principper for undersøgelse og behandling i det danske sundhedsvæsen samt internationale regler, herunder artikel 8, stk. 1, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Retspolitisk Forening anfører endvidere, at hvis retstilstanden ændres som foreslået, vil der efter Retspolitisk Forenings vurdering være så stor udsigt til, at der ved en klagesag mod Danmark vil ske domfældelse for konventionskrænkelse, at procesrisikoen må anses for ikke acceptabel.

SOS Racisme mener, at lovforslaget overtræder Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om respekt for privatliv og familieliv, bl.a. da SOS Racisme er uenige i vurderingen af, at pålæg om undersøgelse forfølger anerkendelsesværdige hensyn til den offentlige tryghed, landets økonomiske velfærd, immigrationskontrol og sikring af overholdelse af immigrationslovgivningen samt den offentlige sundhed, herunder i forhold til at begrænse smittespredning til andre lande. SOS Racisme bemærker endvidere, at indgrebet ikke kan være proportionalt, når mange hjemsendelser reelt vil udgøre refoulement eller overtræde andre menneskerettigheder.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Retspolitisk Forening og SOS Racisme. Ministeriet har ikke fundet anledning til at justere i lovforslaget. Ministeriet vurderer, at forslaget kan gennemføres inden for rammerne af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, herunder navnlig artikel 8. Ministeriet henviser til lovforslagets punkt 3 om forholdet til Danmarks internationale forpligtelser.

Ministeriet bemærker endvidere, at udlændingemyndighederne i forbindelse med en afgørelse om afslag på asyl også skal tage stilling til, om udlændingen kan udsendes, hvis udlændingen ikke udrejser frivilligt. Det indebærer en stillingtagen til, om refoulementforbuddet i udlændingelovens § 31 er til hinder herfor. Der henvises til udlændingelovens § 32 a.

Retspolitisk Forening anbefaler, at der inden endelig stillingtagen til forslaget indhentes oplysninger om, hvorledes den i forslaget beskrevne problemstilling ved tvangsmæssig udsendelse løses i andre lande, som Danmark normalt sammenligner sig med.

Ministeriet har noteret sig anbefalingen fra Retspolitisk Forening. Ministeriet bemærker i den forbindelse, at ministeriet deltager i en række relevante europæiske mødefora, og at udsendelse af udlændinge uden lovligt ophold under covid-19-epidemien har været genstand for gentagende drøftelser i disse mødefora.

2.8. Om anvendelse af tvang ved den sundhedsfaglige undersøgelse

SOS Racisme mener, at anvendelse af tvang ved undersøgelsen kan føre til voldsomme sammenstød mellem politi og udlændingen, at det vil nedbryde tilliden mellem indsatte, indkvarterede og sundhedspersoner og vanskeliggøre aktuel og fremtidig testning ved epidemibekæmpelse og forebyggelse.

SOS Racisme anfører endvidere, at tvang ved prøvetagning er traumatisk og kan indebære en alvorlig risiko.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra SOS Racisme. Ministeriet kan i den anledning bemærke, at der efter lovforslaget alene kan gives pålæg om undersøgelse og eventuelt anvendes magt over for udlændingen, hvis pågældende ikke frivilligt lader sig undersøge. Hjemrejsestyrelsen skal efter forslaget sikre sig, at det er klart for udlændingen, hvorfor det er nødvendigt at lade sig undersøge for sygdommen, ligesom det skal sikres, at udlændingen er bekendt med konsekvenserne ved ikke frivilligt at lade sig undersøge.

Ministeriet bemærker endvidere, at politiets magtanvendelse under den sundhedsfaglige undersøgelse skal være i overensstemmelse med politilovens bestemmelser herom, herunder politilovens § 16. Det indebærer, at magtanvendelsen skal være nødvendig og forsvarlig, og at magtanvendelsen alene må ske med midler og i en udstrækning, der står i rimeligt forhold til den interesse, der søges beskyttet. Desuden skal magt anvendes så skånsomt, som omstændighederne tillader, og således at eventuelle skader begrænses til et minimum.

2.9. Om sundhedspersoners deltagelse i undersøgelsen

Dansk Flygtningehjælp bemærker, at det ikke fremgår af lovforslaget, at sundhedspersonalet kan afstå fra at gennemføre en undersøgelse. Dansk Flygtninge-

hjælp formoder, at sundhedspersonale, hvis det er lægefagligt begrundet, kan afstå fra at gennemføre undersøgelsen, og at dette for god ordens skyld bør fremgå af bemærkningerne til lovforslaget.

Lægeforeningen bemærker, at det skal være frivilligt for læger og andre sundhedspersoner at foretage undersøgelse for covid-19 og andre smitsomme sygdomme, der gennemføres ved magt, og finder, at dette bør fremgå udtrykkeligt af lovforslagets bemærkninger.

Ministeriet har noteret sig bemærkningerne fra Dansk Flygtningehjælp og Lægeforeningen. Ministeriet har ikke fundet anledning til at justere lovforslaget. Ministeriet bemærker, at det ikke fremgår af lovforslaget, at sundhedspersoner kan blive pålagt at foretage undersøgelse for sygdomme omfattet af epidemiloven.

2.10. Om lovforslagets bestemmelser vedrørende behandlinger af personoplysninger uden samtykke

Datatilsynet anfører, at ministeriet ikke ses at have forholdt sig til, om den foreslåede overførsel af personoplysninger til et tredjeland mv. (i visse tilfælde) vil kunne ske på baggrund af et af de overførselsgrundlag, der fremgår af databeskyttelsesforordningens artikel 46. Datatilsynet anfører endvidere, for så vidt angår overførsler, der er nødvendige af hensyn til vigtige samfundsinteresser, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 49, stk. 1, litra d, at det gælder som et generelt princip, at undtagelserne som fastsat i artikel 49 ikke må blive ”reglen” i praksis, idet undtagelserne skal begrænses til særlige situationer, og at hver dataeksportør skal sikre, at overførslen opfylder den strenge nødvendighedstest. Datatilsynet anfører desuden, for så vidt angår overførsler, der er nødvendig for, at retskrav kan fastlægges, gøres gældende eller forsvares, jf. artikel 49, stk. 1, litra e, at sådanne overførsler kun bør finde sted, hvis de er lejlighedsvis. Datatilsynet henviser i det hele til Databeskyttelsesråds retningslinjer 2/2018 vedrørende undtagelser i artikel 49 i forordning 2016/679.

Datatilsynet opfordrer til, at der tages højde herfor i lovforslagets bemærkninger, herunder at ministeriet overvejer, om den foreslåede overførsel af personoplysninger til et tredjeland mv. (i visse tilfælde) vil kunne ske på baggrund af et af de overførselsgrundlag, der fremgår af databeskyttelsesforordningens artikel 46.

Ministeriet har på baggrund af Datatilsynets bemærkninger foretaget justeringer af lovforslaget. Der henvises i det hele til lovforslagets pkt. 2.2. om behandling af personoplysninger, herunder helbredsoplysninger, uden udlændingens samtykke.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at ministeriet i bemærkningerne til lovudkastet påviser, hvordan Hjemrejsestyrelsen vil indrette ordningen med overførsel af personoplysninger, og hvordan den registrerede sikres passende foranstaltninger til beskyttelse af sine grundlæggende rettigheder og interesser.

Ministeriet har noteret sig Institut for Menneskerettigheders anbefaling. Ministeriet har ikke fundet anledning til at justere lovforslaget. Ministeriet har vurderet, at Hjemrejsestyrelsen bør indrømmes en vis margin til at foretage den praktiske implementering af ordningen. Ministeriet bemærker i den forbindelse, at det i lovforslaget forudsættes, at Hjemrejsestyrelsen efterlever betingelserne i databeskyttelseslovgivningen.

Røde Kors anfører, at sundhedsdata altid er personfølsomt og udveksling uden samtykke som udgangspunkt ikke bør finde sted.

Ministeriet har noteret sig Røde Kors' bemærkninger. Ministeriet har ikke fundet anledning til at justere lovforslaget. Ministeriet henviser til lovforslagets pkt. 2.2. om behandling af personoplysninger, herunder helbredsoplysninger, uden udlændingens samtykke.